Вона народилася в тісній клітці Пушкінського звірорадгоспу і ніколи не бачила річки. Її предки були вивезені з Північної Америки для розведення в неволі — шкури цих напівводних звірків цінуються дуже дорого. Природі заманулося намалювати на її грудях велику білу пляму, що знецінило шубку. Звіроводи назвали невільницю Рябушкою і готували її для переселення до лабораторії по виведенню "кольорових" норок. Несподівано в звірорадгосп надійшло розпорядження про відправку сотні "американок" на Далекий Схід. Вчені-мисливствознавці вирішили випустити їх там иа волю з метою акліматизації.

До партії переселенців потрапила й Рябушка. Її перегнали до ще меншої, транспортної, клітки, разом з іншими звірками відвезли на станцію і повантажили в темний і задушливий товарний вагон. Почалися поневіряння довгого переїзду. У тісняві звірки часто перекидали напувалки й мучилися від спраги. Від постійної тряски у багатьох з них пропав апетит. Лише в кінці літа поїзд прибув на станцію Хабаровськ.

У тридцяті роки по Амуру ходили двоколісні пароплави. На палубу одного з них і були перевантажені клітки з норками. Дихнуло річковою прохолодою. Звірки захвилювались, їм уже ввижалася воля. Але ще був не час. У Троїцькому переселенців вивантажили на берег. Тут на них чекала ціла флотилія вузьких довбаних човнів — батів. Пригнали бати місцеві мисливці нанайці та удегейці, мешканці Сіри та Віри — селищ, розташованих на Анюї.

Довгожданих новоселів пригостили свіжою рибою і смачною річковою водою, повантажили на бати. Швидка течія Анюю не дала змоги йти на веслах, і батчики йшли на жердинах. Хоч як доглядали норок, деякі із звірків не витримали довгої тяжкої подорожі: на Анюй прибули дев'яносто чотири "американки".

На другий день почали випускати найбільш слабких звірків. Рябушка ж добре перенесла важку дорогу, і її включили до партії, призначеної

для розселення на притоці Анюю — Тормасі. Тільки на п'ятий день прибула Рябушка на нове місце мешкання.

Швидко несла Тормаса свої прозорі хвилі в Анюй. Крізь нетовстий шар води добре було видно її кам'янисте дно. По берегах росли розкішні мішані ліси. Тут мала оселитися наша норка. І не встигли ще мисливці зняти дверцята з клітки, як Рябушка стрімголов кинулася на волю і миттю зникла у віруючій воді.

Коли ж, стомившись, вона випірнула і огледілась, люди вже зникли. Одноманітно шуміла ріка. Забруднена в клітці шкурка Рябушки змокла, вона змерзла. Залізши під купу сухого хмизу, що лежав на березі, Рябушка стала старанно чистити свою шубку. Підсохла і згадала про їжу. Звикнувши одержувати її в годівниці, вона попрямувала до клітки, турботливо залишеної мисливцями під кущами.

Залізла всередину, схопила шматочок недоїденого м'яса і втекла під хмиз. Вгамувавши голод, Рябушка знову взялася до свого туалету. Але збігло кілька днів, перш ніж її темно-коричнева густа шерсть набула блиску і стала водонепроникною. З якою насолодою плавала й пірнала Рябушка! Приспаний було в ній інстинкт напівводного звіра прокинувся. Адже ріка була її рідною стихією!

У Тормасі водилося багато риби. Восени з дрібних гірських ручаїв і річечок скочувались униз харіус і линець, гальян і чабак, спускався ненажерливий таймень. Рябушка успішно рибалила на перекатах і мілководді, але одного разу сама мало не потрапила в пащу пудового тайменя. Дуже до смаку припали норці дрібні раки, які рясно обліпили коріння дерев, що росли з води.

Стояли яскраві сонячні дні. Нечутно облетіло пожовкле листя з дерев. Першою скинула свої шати черемха, за нею ясен, маньчжурський горіх, і тільки побережна верба та берест стояли яскраво-зелені. Але переселенці ніколи було милуватися їхньою красою. На берегах річки

водилося чимало дрібного птаства, підкоришників, повзиків, синиць, плисок, до яких Рябушка була вельми ласа. Плаваючи в річці, норка нерідко лякала мандариновок, лускатих крохалів та качоккам'янушок, але нападати на цих великих птахів вона поки що не зважувалася. Достаток їжі й тепла навертав до ігор, і Рябушка, зрідка зустрічаючись із своїми родичами, разом з ними весело розважалася.

Вийшовши якось на берег і заглибившись у ліс у пошуках здобичі, норка майже зіткнулась з якимось вогнисто-рудим звірком. Довго розглядали вони один одного та обнюхувалися на значній відстані. Уперше повчила Рябушка колонка. Відчуваючи свою перевагу в силі, вона стала повільно наближатися до незнайомця з писком, який нагадував крик молодого шуліки. Наляканий колонок утік геть, а норка незабаром упіймала куцохвосту полівку і смачно поснідала.

Наближалася зима. Поменшало риби. Раки позалазили в глибокі нірки. Молюски й жаби почали закопуватись у мул. Відлетіли у вирій качки та комахоїдні птахи. Добувати їжу ставало дедалі важче. Рябушка унадилась до лісу по полівок. Іноді їй щастило прихопити на землі сонька рябчика, це була найбажаніше для неї здобич. А невдовзі випав сніг і річку скувала крига. Тільки де-не-де на бистринах ще залишалися відкриті ополонки.

Якось, коли Рябушка ганялася біля самісінького дна за в'юнкими линами, біля неї ковзнула чиясь довга тінь. Злякана норка кинулася до перекату: їй здалося, що на неї знову нападає таймень, але це була не риба. Коли Рябушка вискочила на мілину і озирнулася, то побачила, що на камені посеред ополонки сидить незнайомий підсліпуватий звір з перепончастими лапками. Це була видра. Річкова розбійниця не стала переслідувати норку. Згодом вона майже не з'являлась у мисливських угіддях Рябушки.

А зима тільки входила в свої права. Рівень води в Тормасі продовжував падати. Крига нависла над спорожнілими берегами. Утворилися великі пустокриги, якими особливо полюбляла бігати норка.

З'являлася вона тепер на поверхні лише тоді, коли збиралася пополювати в прибережному лісі або розважитися на голій кризі. Одного разу, коли Рябушка безтурботно плавала біля краю ополонки, згори на неї мовчки напав великий птах. Витягши вперед пазуристі лапи, він мало не вхопив ними звірка, але промахнувся. Перелякана норка глибоко пірнула й довго потім відсиджувалася під кригою. А рибний пугач продовжував чатувати на неї біля ополонки.

Нічні лови у лісі дедалі більше приваблювали Рябушку. Тут, крім полівок, водилися рябчики, але й ворогів у лісі було більше, ніж на річці. Незабаром їй довелося познайомитися із соболем. Була місячна ніч. Нечутно сновигала норка між корінням старих кедрів, обнюхуючи кожну щілину, коли з дерева на землю зістрибнув коричневий звірок. Довжиною він не перебільшував Рябушку, але був товщий за неї. На круглій голові з чималими вухами блищали великі очі, на міцних лапах були помітні чіпкі білі кігтики. Рябушці звірок здався добрим, навіть боязким, але тієї ж миті, коли він побачив незнайомку, шерсть на ньому здибилася, і не встигла норка сховатися між корінням, як соболь у кілька великих метких стрибків опинився поряд і боляче куснув її за спину. Пискнувши від несподіванки й болю, Рябушка накинулася на забіяку, але соболь стрибнув на стовбур кедра і вислизнув з її гострих зубів. Тягатися з супротивником, який так блискавично вистрибує на дерева, норка не могла, і вона побігла до рятівної ріки. Соболь переслідував її по п'ятах. При цьому він сердито гуркав і намагався знову вкусити її за спину. Добігши до ополонки, утікачка пірнула у воду, позбувшись у такий спосіб переслідування.

Після цієї пригоди Рябушка відсиджувалася кілька днів на річці, але голод примусив її знову піти в тайгу. Кілька полівок відчутно підкріпили норку. Повертаючись додому, вона несподівано побачила на своїй стежці двох довгохвостих непальських куниць. Передчуваючи біду, Рябушка повернула назад, але куниці вже помітили її і припустилися навздогін. На своє щастя, Рябушка вибігла на кам'янистий розсип. Прослизнувши в щілину між камінням, норка протислася у вузький звивистий лабіринт і тут причаїлася. Одна з куниць полізла за нею, але

насилу вибралася назад. Марно шкребли куниці піщаник, не піддавався він їхнім пазурам. Довелося Рябушці кілька годин відсиджуватися серед кам'яних розколин. А коли зарожевів ранок і куниці пішли, вона сторожко вилізла із своєї схованки і заквапилася на річку.

Настав перший місяць весни. Рябушка влаштувала в дуплі званого вітром ясеня теплу суху нору і оселилася там. Під час далеких мандрів вона зустрічалася зі своїми родичами — переселеннями, але трималася від них на віддалі. Незабаром у неї з'явилося шість сліпих малят, турбота про яких цілковито поглинула її. Швидко підростали малюки. В кінці літа вони догнали ростом матір і один за одним полишили рідне дупло, розійшовшись у різні боки. І знову Рябушка залишилася сама. Довколишній ліс і річка стали для неї рідними. Вона пам'ятала кожен камінчик на березі, кожну мишачу нірку і ніколи не забувала про своїх ворогів, коли вирушала в ліс, без якого не могла жити, так само, як і без річки.